

Pisemce gre včasih po pošti, največkrat ga pa nosi golobček ali ribica:

»Pisemce zravnam
in ga na pošto dam,
naj se vozi ali nosi,
in tebe, srček, za odgovor prosi.«

»Ko ta pisemček končam,
ga belmu golobčku v kljunček dam,
da ga nese čez hribe, doline,
čez ravno polje,
oh tam, kjer prebiva moje srce.
Naj ne pride pred nazaj,
da mi prinese novega kaj.«

Ali pa:

»Ga ribici podam,
naj splava ž njim v isti kraj,
kjer je moja ljubica zdaj,
da bi se ljubeznivo nasmejala,
ko bode to pisemce brala,
in meni zvesta ostala
in odgovor dala.«

Kakor je razvidno, je v vseh teh verzih le malo poezije. Kar je ostalo iz starih lepih časov, je oblika pesmi, verz in rima, vse drugo je minilo, najbrže za zmerom.

Dr. J. Šilc.

Gustav Falke.

(Rojen 11. januarja 1853 v Lübecku, umrl 8. februarja 1916 v Hamburgu.)

Radi tega, ker so se naši časopisi spomnili v širokem obsegu obletnice Bismarckove smrti in ker sem o smrti zgoraj imenovanega brač v nekem hrvaškem dnevniku poldruho vrstico, a se zanimamo za to, kaj je in oblačni ter govori zadnji general kake angleške ekspedicije, in ker je bil tudi Falke eden velikih Nemcev, par besed o njem.

Bil je zelo močna pesniška osebnost med moder-nimi nemškimi liriki. Na to pot je stopil pozno. Bil je

knjižarniški pomočnik in je kot tak prepotoval več nemških mest; slednjič je postal učitelj glasbe v Hamburgu. Glasba ga je vzbudila k poeziji; Liliencron, ki je nanj spočetka zelo vplival, je postal njegov vodnik, učitelj in prijatelj. Razvoj se je vršil nenavadno hitro — vse njegovo življenje, kar se je zavedel, je bilo v delu, v pesmih. On ne govori, ampak dá občutiti. Mrtvi naravi vdahne življenje. Iz duše stvari se glasi večina njegovih pesmi, občutje globokih tajnosti, prisluškovanje nemega govora. Pesnik moli in se umiri. Zameta udobnost in hoče dela, rasti, izpopolnjevanja v notranjost. Njegova poezija je polna gracioznosti; priljubljena figura mu je smrt, a vendar gleda z jasnimi veselimi očmi v svet. Gorko zadovoljstvo in humor čistega in bogatega srca. Ustvarjajoča fantazija, ki je sama iz sebe.

Jezik vpliva na bralca sugestivno. Forma mu ni bila edini cilj; vsako občutje ima lastno, neločljivo formo.

Pisal je v verzih in prozi — a smatrati ga moremo v prvi vrsti le za pesnika. Zbirka »Mynheer der Tod« je v obliki nekoliko pod Liliencronovim vplivom, toda bistvo je že tu njegovo. Dozorel in našel se je v »Tanz und Andacht«, mirnejši in čuvstveno bolj poglobljen je v »Zwischen zwei Nächten«. Zbirka »Neue Fahrt« je bila znak padanja, a knjigi »Mit dem Leben« in »Hohen Sommertagen« sta velik korak v nova spoznanja, čiste bolestnohrepeneče ljubezni, polne odpovedi.

Pisal je tudi za otroke; te pesmi so ljubke, naravne, polne otroškega humorja. Znani sta knjigi »Katzenbuch« in »pa Vogelbuch« — posebno je ljubil ptice. Zadnja knjiga je v narečju (plattdeutsch) pisana »En Handvull Appeln«; za otroke je sploh pisal večinoma v narečju.

Dejal je: »Nekaj je bilo že od mladosti v meni in je ostalo do zadnjega dne: Skrivnost nasmeh, tiha radost in čudovito upanje na nekaj, kar mora še priti. S temi tremi tovariši se dobro potuje.«

France Bevk.

Drobiž.

Odlomki iz pisem.

Ti si mi le preveč bojevit, preljubi moj. Na vsak način hočeš polemizirati s »Slovanom« zaradi tistih, recimo, neukusnosti, ki jih piše. Meni se to ne zdi tako potrebnost in mnogo rajši porabim »Dom in Svetove« strani zato, da kdo kaj dobrega napiše nanje, nego zato, da pove, kako slabo pišejo drugi. Kaj bi se pre-rekali? Saj se z mnogimi niti razumeti ne moremo, kaj da bi se sporazumeli! Mnogo besed leti med nami sem in tja in imajo pri Tebi ves drugačen pomen, kot pri Tvojem zoprniku. Če Ti praviš »slovstvo«, misliš s to besedo nekaj bistveno drugega, nego Tvoj nasprot-nik. Termini niso termini. In še mnogo važnejših besed bi morali rabiti, ki imajo med nami različen pomen. Kar je Tebi sol zemlje, je njim neumnost in v posmeh. In če Ti praviš, da je »avtonomna umetniška individual-

nost« humbug in da stori slovstven zločin, kdor — v imenu kakršnegakoli gesla — dá vsakemu svobodo, da piše, kar se mu ravno prav zdi, Te tisti človek, s ka-terim polemiziraš, ne bo razumel. Njemu se zdi svo-boda mišljenja predpogoj kulture, medtem ko si Ti uverjen, da je pamet važnejša kakor kultura. Ne, ne, s tako polemiko ni nič. Tu gre za veliko večje stvari, ki s silogizmi niso opravljene; dokazati se dá vse, kar je res, ni pa mogoče z dokazi napraviti iz literata do-brega pisatelja. Tudi preveriti ga ni mogoče, naj molči; kajti literat ravno potrebuje hrupa zunanjih polemik, da začne nanovo govoriti, ko mu tihota srca ne nare-kuje nobene besede več. Ko bi tisti človek, ki se ti zdi kulturni škodljivec in ki to tudi gotovo je, vsaj toliko ljubil resnico, kolikor ljubi škandal, bi bila stvar druga; ko bi bil rahlega glasu svoje vesti le razmerno tako žalosten, kakor je vesel reklame, naj že prihaja

od hvalečega sonemišljenika ali od razburjenega nasprotnika, potem bi ne moglo škodovati, če govoriš z njim. Tako pa ni vredno besede. In kar se bralcev tiče, jih vendar nekoliko prenizko ceniš. Naše dolgotrajne javne pravde so razen marsikatere nesreče prinesle tudi veliko korist: danes že vsakdo ve, da se je treba orientirati v svetu in se odločiti na desno ali levo. To vsakdo ve, voli in odloči se pa, kakor mu veva srce, na lastno odgovornost. Nikogar ne sodim, ker bi ne hotel sam biti sojen, pravim le, da se vsakdo odloči na lastno odgovornost.

»Kaj se je moralo ves čas na tihem goditi v krščanski Evropi, da je naenkrat nastalo tako gorje, kakor bi krščanstva nikoli ne bilo na svetu? Ali je Kristus res še gospodar duš? Ali je krščanstvo več kot državna vera? Kje je ta usodna napaka, kje je krivda? Saj vendar ni nikakor nespametno, kar verujem, in je gotovo dobro. Kako naj si torej razložim, kar vidim?« — Tako mi pišeš in še mnogo drugega. Tudi jaz sem si že izpraševal vest in sem videl, kako mi krščanstvo lepo dogmatično živi v glavi, srce pa o njem le malo vé. Ali je pri Tebi drugače, prijatelj? O, naj pride tisti vihar, naj nas ogenj razbeli in prežge, naj nas njegov žar razkuži, naj nas trpljenje očisti!

Prokletstvo in peklenske moči kličeš na človeka, ki je kriv vsega tega. Jaz sem kriv in moj brat in Ti in Tvoj prijatelj! Ne išči krivca; preveč nas je!

To je vseh nas bolečina, prijateljica moja. Vsi čakamo človeka, da bi čutil Duha, ki veje med nami, da bi videl živega Boga, ki je v naših srcih. O Verni, pridi, da nam poveš, kaj nam je na srcu, da zapoješ, kaj v božji ljubezni trpimo! Podnevu ga iščem, prijatelja svojega, in ga ne morem najti in ponoči kličem: Vi oblaki ga rosite ali zemlja naj ga dá! Pa ga ne morem priklicati.

Polni strahu gledate v našo bodočnost in pravite: »Zdaj je konec mukotrpnega življenja.« Velika noč je in jaz ne morem drugače, kakor da sem optimist. Slišal sem zelo modrega človeka, ki je dvomljivcu rekel: Kaj se bojiš, malovernik? Kaj da bo z nami? Samo to, kar bomo sami hoteli! To bomo imeli, kar zaslužimo. Taki bomo, kakršni smo. Ni res, da se na bojnem polju odločuje življenje individua, narodov in svetovna zgodovina. Ravno narobe: v srcu individua se odločujejo bitke, življenje narodov in svetovna zgodovina. Ti si narod in svetovna zgodovina!
Izidor Cankar.

Črne pike.

Izmed vseh problemov poznajo literati samo še seksualnega. In še pri obdelavi tega se nismo povzpeli od dražljajev ženskih nogavic do srcá, iz gostilniške kvante do nespodobne šale in od mešetarske robotosti do gladkosti Bocacciovega stila. Ali naj se še na papirju poznajo sledovi slovenskih škornjev?

Če bi vprašali otroka, kaj je laž, bi nam morda odgovoril takole: »Laž je jedilno orodje, s katerim se lahko rani, zato ga otroci ne smejo prijemanj v roke, če vidita oče ali mati. Starši pa ga smejo rabiti. In bolj ko je kdo velik in pameten, bolj ga sme vzeti v roko. Najbolj velik in najbolj pameten pa še najbolj.«

Klical sem Boga: »Veliki Bog, grozni Bog, usmiljeni Bog! Ali ne vidiš tega?« On se je smehljajal velikim smehom čez horizont in rdečica krvi je ožarjala njegov smeh: »Vidim te, le tvoje oči so slepe...!«

France Bevk.